

SLOVENSKI NAROD.

Iskaja vsak dan zvečer, izmisi nedelje in praznike, ter volja po pošti prejemati. — Za leto 26 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za eden mesec 2 K 80 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za eden mesec 2 K. Kdor odda naročilo, valja za celo leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za eden mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za ostanila plačuje se od peterostopne peti-vrste po 12 h, če se oznanilo enkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, ostanila t. j. administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je na Vagovo ulico št. 2, vhod v upravištvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posredovanje številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Brez razpisa.

Ni se še poleglo razburjenje, ki je zavladalo v celi slovenski javnosti povodom zadnjih profesorjskih imenovanj na ljubljanskih srednjih šolah, a že je čutila vlada potrebo znova nam Slovincem zadati gorko zausnico. Če pa vlada misli, da bomo njeno naravnost izzivajoče postopanje mirno prenašali, se korenito moti.

Profesor dr. Gratzy pl. Wardengs s I. gimnazije v Ljubljani je imenovan na gimnazijskim profesorjem na Dunaju. Mi nimamo vzroka pretakati solz za dr. Gratzjem. On ni bil naše gore list; vendar je, dasi Nemec, umel se vesti v Ljubljani vsaj toliko taktno, da nismo imeli povoda se pritoževati. Kakor smo že naglašali, je Gratzy Nemec, a je bil vendar formalno usposobljen za pouk v slovenskem jeziku. Sicer ni bil več slovenskega jezika v toliki meri, da bi ga imel popolnoma v oblasti, vendar je znal slovenski toliko, da je mogel v slovenskih razredih uspešno poučevati in se je dejansko tudi porabljal za poučevanje v slovenskem jeziku.

Na Gratzyjevo mesto je že imenovan nek dr. Karol Wedan. Baš to imenovanje pa nas izziva k najodločnejemu odporu! Vlada je namreč to službeno mesto oddala dr. Wedanu kar kratkim potom; ne da bi se čutila vezano, to službo razpisati. To postopanje pa je naravnost škandal, to je nečuvstva prednost vladnih organov, da si upajo doživeti jasnim zakonskim določbam oddati samovoljno izpraznjeno službo, ne da bi je razpisali. Zakon določa jasno, da se ima vsako službeno mesto brez izjeme razpisati in določiti rok, v katerem se imajo vlagati prošnje. Vlada se na to ni ozirala in je brez pomisleka kršila veljavne in za njo v prvi vrsti obvezne zakonite določbe. Torej vlada, ki bi naj bila vestna čuvarica zakonov

in odločna zaščitnica pravice, je sama poteptala v blato načelo, da se imajo spoštovati zakoni in je s tem nam Slovincem dokazala ad oculos, da je nam nasproti toli pristranska, da si niti ne pomišlja kršiti obstoječe zakone, samo ako s tem more slovenskemu narodu pokazati svojo nenaklonjenost. Nam je dobro znano, kakšni nameni so vlado vodili pri imenovanju dr. Wedana.

Vemo dobro, da je vlada že a priori hotela Gratzyjevo mesto zopet oddati samo in edino Nemcu, zato tudi službe ni razpisala, da bi ne mogel deželni šolski svet staviti predlogov, na katere bi se morala vlada kolikor toliko ozirati. Za Gratzyjevo mesto bi se sigurno oglašilo mnogo kompetentov in prav gotovo je, da bi se našle izvrstne, za to službo sposobne in tudi drugače dobro kvalifikovane moči, katere bi deželni šolski svet priporočal v nastavljenju in katere bi vlada brez zadostnega vzroka absolutno ne smela prezirati. Da pa ne pride v ta njej neljubi položaj, da bi bila morda nolen volens vendar-le prisiljena, na izpraznjeno mesto poklicati Slovence domačina, se je vlada raje zatekla k očitnemu kršenju veljavnih zakonov, samo da je mogla preko deželnega šolskega sveta imenovati na Wardengovo mesto zopet Nemca in s tem Nemcem obvarovati njihovo takozvano posestno stanje. Sicer pa, ali je vlada na stališču, da je vsako profesorsko mesto, ki ga slučajno zavzema kak Nemec na naših zavodih, že zbog tega nemška posest? Ali misli, da se ta mesta morajo rezervirati samo importiranim Nemcem, če se tudi zapostavljajo vredni Slovenci-domačini? Nam se zdi, da hoče vlada nasproti nam nastopati, kakor da bi bila ona poklicana, z vsem svojim vplivom ščititi to fingirano nemško posest in jo ohraniti nemštvu na vsak način, ako treba tudi s kričnimi nepostavnostmi in najhujšim terorizmom.

Mesto Gratzyja je imenovan dr. Wedan, posito, sed non concessio, da bi bilo to službeno mesto zares upravičena nemška posest, vendar bi bili Slovenci vsled tega imenovanja le oškodovani, ker je bil dr. Gratzy vsaj formalno usposobljen za slovenski pouk, dočim mesto njega imenovani profesor nima te sposobnosti. Sploh pa mi absolutno — in to si naj vlada zapiše za ušesa — ne priznavamo na naših šolah nobene nemškega posestnega stanja. To bi bila lepa, da bi v naši slov. deželi na vseh službah, katere so kedaj slučajno zavzemali Nemci, se vedno šopirili le tuji nemški elementi, ki bi se v svoji že dovolj poznati prešernosti še drznili sramotiti narod, kateri jim je dal kruha, dočim bi lastni sinovi slovenskega naroda morali ponižno čakati ob tujcem bogato obloženi mizi, da morda odpade ž nje kaka drobščina tudi za nje. Izjavljamo glasno in odkrito, da tega ne bomo mi nikdar trpeli, da bi se na ljubav in radi lepih oči Nemcev zapostavljali naši ljudje.

Časi, ko smo Slovenci mirno vtaknili v žep vsako zausnico, s katero je nas blagovolila obdariti naša vlada, so že zdavna prešli. Ako se noče vlada ne samo nič ozirati na naše upravičene zahteve, ampak nas pri vsaki priliki še izzivati s svojim krivičnim postopanjem, ako torej vlada hoče na vsak način boj, dobro, mi se ga ne strašimo in ga hočemo dovojevati do skrajnosti. Mi zahtevamo samo svojih pravic ter tirjamo od vlade, da tudi nam nasproti izvršuje veljavne zakone. Protestiramo pa slovesno proti temu, da vlada ne mené se za jasne postavne določbe protežira preko glav poklicanih faktorjev na nečuvstvo način pri vsaki le količkaj mogoči priliki nemški živelj

in prezira dosledno naše tudi najprimitivnejše pravice in zahteve. Temu mora biti enkrat konec, sicer bomo tudi mi napeli še druge strune!

Vprašamo pa še ekselencu barona Heina, kako mora on pripustiti v času, ko so v naši deželi odnošaji že itak skrajno napeti, da se tako hladnokrvno gazijo po zakonu zajamčene pravice dež. šolskega sveta s strani centralne vlade in da se Slovenci domačini zapostavljajo v korist importiranim tujcem; zakaj se takemu početju naravnost ne upre, ali hoče res dokazati, da je šuklje trdil prav, ko ga je imenoval — prenevarnega sovražnika slovenskega naroda?!

Nemci v skrbah za Avstrijo?

Lepo je gledati nemške stranke, kako se zadnji čas behajo pod pretezo, da je nevarnost za velemoč naše monarhije in armade. Predvsem je Vsenemce obvladal tolik patriotizem, da pozivajo celo ministrskega predsednika, naj skliče čimprej drž. zbor, da se prepreči nevarnost. Od kdaj je prišel blagor avstro-ogrske monarhije tako zelo na srce istim vsenemškim poslancem, ki so še nedavno klicali v državnem zboru »hoch Hohenzollern«.

Madjarske narodne zahteve v armadi so po nemškem tolmačenju taka nevarnost za monarhijo kot velesilo. Slovani ne čutimo nič te nevarnosti ter zremo na madjarske zahteve, ako ne simpatično, pa vsaj ravnodušno. Zakaj nam velja za pogoj velesile geografska lega, fizično krepko prebivalstvo, dobre finance in zanesljiva armada. Močna armada pa ni odvisna od nemškega poveljevanja, temuč ravno nasprotno: bolj ko bi se upoštevala narodnostna čustva v armadi,

bolj bi se povzdignila dobra volja vojaštva.

Sicer pa tudi niso narodne koncesije Madjarom, pred čemer se nemške stranke tresejo, temuč boje se le, da bi madjarske narodne aspiracije vplivale na narodne zahteve Slovanov v naši državni polovici.

Večina čeških skupin naravnost simpatizuje z madjarskimi zahtevami; tudi poljski politični krogi niso madjarskim aspiracijam protivni, niti v dovolitvi madjarskega poveljevanja v ogrski armadi ne vidijo nevarnosti za enotnost organizacije v armadi. Predsednik gosposke zbornice, knez Windischgrätz, je izročil v imenu vseh treh skupin ministrskemu predsedniku spomenico, v kateri se izjavlja, da bo gosposka zbornica pridržala vojaškim zahtevam le tedaj, ako se s takimi koncesijami Madjarom ne bo kršila enotnost armade.

Načelnikom štirih nemških strank, ki so včeraj posredovat prišli k ministrskemu predsedniku, je rekel dr. Körber, da bodo vojski-tretjeletniki, ako se pridržijo preko 1. oktobra v službi, dobili pozneje olajšave, to je glede orožnih vaj. Glede sklicanja državnega zbora pa je rekel, da se ne da določiti termin, vendar pa ni izključeno, da se bo eventualno nagloma sklical. Deželni zbori se bodo sklicali le pod pogojem, da prekinijo delovanje v slučaju, da bi se moral državni zbor sklicati. Z izjavo vojnega ministra nemški načelniki niso bili zadovoljni ter se skliče za 7. t. m. izvršilni odbor nemških strank v državnem zbornico.

Vstaja v Makedoniji.

Dve novi vesti ste včeraj vznemirile svet, ki pa še nista potrjeni. Iz Belgrada se namreč poroča, da so vstaji zažgali na štirih koncih Drinopolje ter je celo mesto v plamenu. Po Carigradu pa se je raznesla vest, da je dne 1. t. m. po celi Makedoniji

LISTEK.

Utrinki.

Zofka Jelovšek.

Sedeli so v malem ateljeju slikarja Vilharja in se razgovarjali o onih dogodkih človeškega življenja, ki kakor svetli, beli, komaj vidni, a tako lepi in krasni oblaki prelete preko jasne modrine letnega neba; visoko, visoko gori pod solncem.

Nič ni to, ali vendar je bogato in krasno, polno poezije, — je defniral Vilharjev prijatelj Miko take doživljaje. — Spominjate se jih z zaprtimi očmi in prelete vam mimo duše, kakor nekaj svetlega in sladkega. Trenotek, in zopet so zginili v spominih. —

Molčali so vsi trije, njihove oči so gledale bog ve kam in niso videli reči pred njimi. Obrazi so se jim zjasnili in kakor da je padal na nje odsev davne, čiste, pozabljive lepote.

Slikar se je prvi zgenil in mešal s čopičem barve. Miko je vzdihnil; njegova sestra Zora je še vedno gledala nekam v daljino z istim čistim in lepim izrazom v obrazu je začela govoriti.

— Zdi se mi, kakor da so ti doživljaji brez začetka in brez konca, kakor drobci nečesa prekrasnega; dragoceni kameni, padli iz kraljevskega nakita; — pisan, dehteč list iz tujega, neznanega cvetu; odlomljen del prekrasnega umotvora. Pisani, leskeči drobci so, ki ne veste, od kod so in kam spadajo.

Nekateri jih vržejo proč, ker so brez smisla in brez svrhe, jaz pa jih spravljam in zbiram s pozornostjo in ljubeznijo.

Vse hranim v svojem spominu, ker so krasni sami o sebi, ker so mi mili in poetični ravno zaradi svoje brezpomembnosti, ravno zato, ker jim ni zveze z realnostjo življenja. Hodim po ulicah, vsak dan po istih potih in meseci minejo, da ne doživim ničesar; a nekoč dvignem oči in tuja duša me pozdravlja. Samo hipen pogled, ali srce mi vzdrhti in v duši mi je, kakor da sem doživela nekaj neizmerno lepega. Ta neznan človek gre mimo in nikdar več ga ne ugledam v svojem življenju; a vendar sva si blizu, kajti najini duši sta se doteknili.

Ko sem bila stara šestnajst let, srečavala sem vsak dan mladega moža, ki je iznel prelepe, čiste oči.

Pogledala sva se vselej in zdelo se mi je, da so se njegove oči enako zasolile pri tem pogledu, kakor moje, — kakor da bi bila pogledala v solnce. Ne morem povedati, kako bogat, krasen in mamljiv je bil ta pogled. Bilo mi je, kakor da sem v hipu zažila dolge, prekrasne dneve.

Ali enkrat, v enem trenutku, se je pretrgalo nekaj pred mojim pogledom in videla sem v njegovih divnih očeh, svetlih in lepih kakor solnce, da se laže; vedela sem nakrat, da ima lažnjive oči, — lažnjive, lažnjive oči. In bilo je konec vsi krasoti. — Ali še danes se mi zdi, kakor da sem doživela z onim mladim človekom cel roman, dolg roman, poln sreče in lepote, z velikim razočaranjem na koncu. A ni bilo nič...

O, kako so mi dragi ti doživljaji, lepi, čisti in nebiestveni, kakor bele, prozorne megle v solncu; ti pisani drobci, te blesteče iskre, ki so tako lepe, v svoji hipnosti: niso še, a že jih ni več!

Vozila sem se enkrat v noči po železnici. Vse polno ljudi je bilo v kupeju in vsi so spali in dremali. Slabo je brlela luč na stropu in zrak je bil težak in moreč. Meni nasproti

je sedel neki gospod in ko je videl, da ne spim, začel je pogovor. Govorila sva o stvareh, ki so bile daleč od najinih oseb, daleč od tega mračnega in prenapolnjenega železniškega kupeja. O lepih krajih sva govorila, o zlatih letnih dneh, o morju. Vso noč sva govorila, vesela nad najinimi ugodnimi glasovi, in nad besedami, ki so nama slikale vse te kraje in dogodke pred očmi. Luč je svetila mračno in temno in nisva si videla v obraz, ni naju niti zanimalo. Bila sva si tuja in daleč, kakor vam je osebno tuj pisatelj, čegar knjigo čitate z veseljem in užitkom. — V jutro, ko se je začelo daniti, je moj družabnik izstopil na mali postaji v dolini. In ko je vstal in se mi zahvalil za ta dolgi pogovor v noči, sem se zavedela nakrat, da sem doživela nekaj zelo lepega. Dejal je, da je molčljiv in pust človek, samotar, in da se še nikdar v svojem življenju ni razgovarjal z nobeno živo dušo toliko in tako, kakor z menoj. Saj besede sem že pozabila ali glas, s katerim mi je to dejal mi še zdaj zadoni v ušesih, kadarkoli se spominim onega dogodka. Ta glas je bil odkritosrčen in mehek, drugačen, kakor oni, s katerim je govoril v

noči. Gnil in pretresel me je v dno duše in bila sem srečna, da sem jaz ta, kateri je rekel te hvaležne in tople besede. Ne vem imena one male postaje v dolini, ne vem, kako je izgledal oni tujec, s katerim sem se razgovarjala vso noč v drdrajočem vlaku, ali krasen in lep je spomin, ki ga je pustil v moji duši.

Ne vem, zakaj puste ti dogodki, kratki, hipni in tako nebiestveni, breztelesni, tako globok in lep sled v naših dušah, med tem, ko nam resnični dogodki, ki so takrat v svoj čas vse drugače, mnogo bolj hrupno in burno posezali v naše življenje, izginjavajo tako hitro iz spomina in tako hitro gube svoj čas in svojo lepoto. Vidite, če na primer mislite na vse te ljubezni, katerim ste bili vi sami predmet. Gotovo, nekatere so vam drage in ne morete se jih spomniti brez ginjenja, četudi jih vi sami niste vračali; druge pa, katere so morda osodno vplivale na življenje dotičnikov, zde se vam danes smešne, sive in vsakdanje, čeprav ste morda krajšo ali daljšo dobo, bolj ali manj delili ta čustva.

To je bila moja druga, poetična ljubezen. — Vsak človek ima v svo-

napočila splošna vstaja. Tudi o tem se splošno govori, da je turška vlada poslala Bolgarski ultimatum ter je vojna neizogibna. V sled tega je začel v Carigradu že zaostajati promet. — O izgubah v mesecu avgustu poročajo konzularna poročila, da je bilo 1109 mrtvih in 30 ranjenih vstašev, 312 mrtvih in 19 ranjenih vojakov in orožnikov, 80 mrtvih in 19 ranjenih turških prebivalcev ter 86 mrtvih in 5 ranjenih kristjanskih prebivalcev. Ta izkaz pa seveda ni popoln ter je v resnici bilo mnogo več žrtev. — Turška vlada je naznanila diplomatski zastopnikom, da se je bati napadov na tuje konzulate, vsled česar se morajo straže pomnožiti. — V okraju Monastir je začel Nassir paša vojne operacije proti vstašem. Na štiri strani, kjer so slutili zbiranje vstašev, je odšlo po več turških bataljonov. V Smilovo je odšlo kar 7 bataljonov. Imeli so baje »srečo« ter so pobili do 300 vstašev ter zažgali tri vasi. — Iz Burgasa je došla vest, da so vstaši z dinamitom razstrelili tri ladje ogrske pomorske družbe. Trije kapitani, šest mornarjev in 19 potnikov je utonilo. Z bližajočo se vojsko se spravlja v zvezo tudi dejstvo, da so v Srbiji za mesec oktober sklicani vsi rezervisti k devetdnevni orožni vaji. V vseh divizijskih pokrajinah se bodo nato vršili šestdnevni manevri.

Politične vesti.

— Vojaško vprašanje v zvezi mirja zelo vojno upravo. Računa se na daljšo ogrsko krizo ter se razpravlja tudi eventualiteta, da ogrski parlament tudi do 1. januarja 1904 ne bo dovolil rekrutnega zakona. V tem slučaju se namerava sklicati nadomestne rezerviste, da popolnijo stanje armade.

— Dr. Körber poslancu Novaku. Češki poslanec Novak je pisal ministrskemu predsedniku ter ga prosil, naj odredi, da ne bodo tretjeletniki ostali preko 1. oktobra v vojaški službi. Dr. Körber je odgovoril poslancu v daljšem pismu ter ga za ključil: »Bodite prepričani, da je naša skrb, to trdo odredbo, ako bo količkak mogode, še popolnoma preprečiti ali pa po možnosti olajšati, vsekakor pa jo izravnati s poznejšimi olajšavami«.

— Češki agrarci so imeli včeraj sejo ter so protestirali proti uvozu ogrskega žita in ogrske moke. Namesto odstopivšega posl. Udržala se je postavil za kandidata kmetovalec Svenik.

— Cesar pride danes zopet v Budimpešto. Jutri bo sprejel v avdienci grofa Khuena Hedervarya, in potem se bo šele določilo, kdo se še pokliče bo vladarju.

— Zmaga socialnih demokratov. Pri volitvi v obrtno razsodišče in v državno posredovalnico za delavce so v Požunu popolnoma zmagali socialni demokrati.

Jem življenju več takih poetičnih ljubezni, ki pa nimajo velikega vpliva na njegovo življenje. Samo ena, velika in trajna ljubezen daje odločilno smer našemu življenju, lahko je tudi poetična; — tiste ljubezni pa, katere jaz nazivljam samo poetične, niso nikdar velike, so kakor rože ob potu; samo z razločkom da nekatere vsahnejo in se posuše, druge pa cveto vedno z isto, neminljivo krasoto; in kadarkoli se ozremo nazaj po naši poti, jih vidimo še vedno lepe in brez madeža in razveselimo se jih v čistem in hvaležnem spominu.

Moja druga ljubezen je taka vsahnjena in posušena roža. Bila je zelo poetična svoj čas, lepa, čista in romantična. Mnogo solz sem prelila zaradi nje in vse so bile lepe in nedolžne. Teh solz mi je žal, zakaj one so edino, kar je lepega ostalo od te ljubezni v mojem spominu. Vse drugo je sivo in dolgočasno zdaj iz dalje; smešna se zdim sama sebi in smešen se mi zdi tisti, ki me je ljubil. In čudim se temu, zakaj ta ljubezen je bila odkritočrna; tisti, ki me je ljubil takrat, mi je dejal že zdaj čez leta, da sem bila jaz najlepša ljubezen njegovega življenja. (Konec prin.)

— Poroka princexinje Alice Battenberške z grškim princem Andrejem se vrši 6. okt. v Darmstadt. K poroki pridejo ruski car, kralji Angleške, Danske in Grške, princ Valeški in princ Henrik Pruski.

— Delavski nemiri v Kivu. Generalni guverner Dragomirov je ukazal administrativnim potom kaznovati vse, ki so zaprti zaradi izgredov pri zahtojih delavskih nemirih. V sled tega so bili obsojeni: 53 na 3, 35 na 2, 11 na 1½, 55 na 1 mesec in 32 na tri tedne zapora. Obsojba po državnem zakonu pa jih še čaka.

Dopisi.

Iz Planine, dne 31. avg. 1903. Vsaka sila do vremena! Tu pri nas je neke vrste sršenovo gnezdo, v katerem se šopiri hajlovska svojata, taka svojati, ki misli, da so v slovenski Planini prosta tla nemčurkemu hajlanju. Toda tej mešani družbi, kateri daje zavetje tukajšnji trgovec Christof mož sicer slovenske krvi, a nemškega duha — če ga sploh kaj ima —, mož, kateri se predrzne tu na slovenskih kraških tleh ponujati in prodajati Sütmarkine vžigalice, mož, katerega vzdržujejo in živijo žulji slovenskih prebivalcev, — tej nemčurski sodrgi tedaj povemo na vsa usta, da odločno in slovesno protestujemo proti vsakemu nemčurkemu izživanju, tudi takemu, kakor se je pripetilo n. pr. danes. Neki hlapec kneza Windischgratza je na pragu omenjenega trgovca izživalje za nekim mimoidočim slovenskim gospodom na vso moč zatulil: »heil! all heil! heil!« — Mimogredé bodi omejeno, da je tu v Planini neki pes, ki prav tako laja, kakor ta nemška hripava druhal hajla. — G. Christof, to tulenje Vam je gotovo zelo uga jalo, kaj? Znašiti ste celo sami se kundraši temu lajanju? — Svetujemo Vam, da lepo mirnim potom pokažete duri tej nemčurski svojati, da opustite tudi prodajanje in ponujanje Sütmarkinih vžigalic, sicer se Vam utegne prav lahko pripetiti kaj takega, kakor takrat, ko ste bili prisiljeni spremeniti svojo firmo v firmo »Fr. Christof« — Povemo Vam, da so se že začele odpirati oči celo pri prostemu ljudstvu, katero pravi, da tako ne more dalje iti, kajti to nemčursko izživanje preseda že vsakemu miroljubnemu človeku. Z sedaj smo Vas vzeli samo »na muho«; ako pa še ne bo miru, bomo sprožili, in uverjeni bodite, — pokalo bo! —

Suklje pred volilci.

IV.

Suklje v Zatičini.

(Dalje.)

Z istim ognjem, s katerim se potegujejo delavci za svoje osvobodjenje, nastopa kmet v nekaterih krajih za svoje »izkoriščevalce«, kakor zovejo liberalci plemstvo in duhovščino. Orožje, katero je podala kmetu demokracija, obrača ta proti njej. To je našim nasprotnikom zagonetka. Učenjak liberalcev, ki pa stoji z jedno nogo že v socializmu, W. Sombart, v očigled temu vpraša: »Kaj pa, če se nahaja kaka plast v našem gospodarstvu, ki se zadržanju, kakor ga vidijo soc. demokrati, neče podvreči, ki vidi v malem okviru svojega dela, v katerem deluje in živi, večje vrednosti, kakor v delu, v življenju v veliki tovarni, na veleposestvu?« Naše gospodarstvo stremi v industriji po zedinjenju produktivnih moči v velikih delavnicah, v velikih trgovinah. Kaj če kmet delo in življenje na latifundijah mrzi in hoče živeti na mali kmetiji? Kaj če ni koncentracija v zemljiščih in veleposestvo najvišja oblika kmetijske produkcije? Soc. demokrati so računali, da bo kmeti kmeta kapitalizem spravil popolnoma na beraško palico, ga proletariziral, da bo kmetijska velikanska masa tudi vstopila v boj za razlastitev kapitalistov in odpravo privatne lastnine in delovala za združeno gospodarstvo. — Sombart vidi, da tega, kar se kaže v razvoji industrializma, ni zaslediti v razvoji kmetije. To je rodilo vprašanje, dali more kapitalizem revolucionirati tudi kmetijo, kakor je obrti, trgovino, ali more uničiti stare kmetijske produkcijske in lastniške oblike in vstvariti nove.

Povedal sem že, kaj je bistvo kmeta. Navajam tu še besede konservativca-ekonomista: »Povsod, kjer se nahaja kmetijstvo, je tudi najti ono blagostanje, ono gotovost, ono zaupanje v bodočnost, ono neodvisnost, ki povzroča srečo in čednost. Kmet, ki dela s svojimi otroci na malem podedovanem zemljišču, ki ne plačuje najemnine komu nad njim, ne mezdje komu pod njim, ki ureja svojo produkcijo po potrebah svojega konsuma, ki svoje žito zavziva,

svoje vino pije, se oblači s predivom in volno, ki jo je sam pridelal, ta kmet se malo briga za tržne cene. On nima dosti prodati, ne kupovati; nikdar ga trgovaške krize ne uničijo. On se ne boji bodočnosti. Ista mu je vedno lepša, ker uporablja vsak čas, ki ga delo ne zahteva, v korist svojih otrok in v korist bodočih stoletij. Malo časa stane kmeta, da vsadi drevo, ki postane veliko, koristno. On napravi jarke, ki usušijo za dalje časa polja. V prostem času vozi pitno vodo na svoj dvor, v malih trenutkih, ko se kmet odpočiva, stvarja z malimi stroški pri živini, rastlinah koristne spremembe, ki se poznajo še v poznih časih. Njegovo zemljišče je prava hranilnica, ki je vedno pripravljena, kmetove male pridobitve prevzeti, vse trenutke njegovega počitka izkoristiti. Vedno delujoča moč narave ga podpira pri tem. Kmet čuti prav dobro srečo, ki je zvezana z njegovo kmetijo.«

Ta slika danes ne velja več, tudi ne v Švici in na Nemškem, kjer so še najboljši kmetije. Westfalski advokat Möser pravi: »Der naturalwirtschaftende Bauer macht sich noch in allem selbst fertig.« Danes ne več. Ze v srednjem veku razdiral je mešan to lepo razmerje. Kmet je moral že precej zgodaj kupovati potrebno orodje od meščana. Razvoj tlakarskega gospodarstva, oziroma rastoče duševno razvijanje so spreminjale prvotne razmere, kmet je nehal biti svoj rokodelce in je jel rabiti denar, da si potrebno kupi. Da si pridobi denarja, moral je voziti svoje žito na trg. Brez denarja pa tudi ni mogel biti njegov voditelj dela, feudalni gospod, kojemu je moral tlakarski kmet sčasom mesto naturalij, plačevati v denarjih svoje davke.

Iz kmeta je postal kmetijski gospodar (Landwirt). Odvisen je odslej naprej od trga in od njegovih sprememb. Pripadil je tudi trgovcu, ki je razpečeval kmetijske produkte pa jemal svoje koristi. K trgovcu se pridruži oderuh in tako je bil kmet že na potu navzdol. Tudi on je podvržen isti sili, ki delavca tovarne sili v proletarijat. Prej je zemljišče preživljalo vso družino, zdaj se mora žito prodati, nekaj otrok mora zaradi tega iz hiše v tuje dele. Dokler je še bilo kaj hišne industrije, so vsi po zimi na kmetiji mogli delati, so kaj zaslužili. Ko to nenjja mora kmet odpraviti čez zimo nekaj nadstevnih žolodcev. Poleti mu je manjkalo te moči in mora dobiti dinarje. Teh dobi iz nadstevnih ljudi, ki so po posameznih kmetijah. Proletariziranje torej tudi tukaj, nasprotje mej lastniki in neposestniki. Kmet potrebuje zdaj več denarja. On mora gledati, da izvan kmetije kaj več zasluži. On nosi tudi svojo delavsko moč na trg. To je revolucija v kmetskem gospodarstvu; kapital se je tudi kmetije polastil. Revolucioniral je tudi veleposestvo. Veleposestnik je rabil z razvojem dela in gospodarstva tudi denarja. On je postal kapitalist, ki je svoje in svojih tlakarjev produkte na trg spravljaj, on je pa tudi postal lakomnež, ki je vedno več hotel imeti zemljišč, ki je kradel kmetom ista, jih spodiral iz občinskih host, pašnikov, jim jemal lov. O tem priča 12 členov kmetске ustaje iz leta 1525. na Nemškem. Na Slovenskem so naši kmeti pri zbiranju v Konjicah iste člene postavili v načrt svojih zahtev. — Četrti teh členov slove: »Ni prav, da nam revežem kmetom zabranjete lov v hostah in na vodah. To ni po božji besedi. Gospoda redi divjačino, ki nam kmetom veliko škodo dela, in mi naj bi molčali?« (Dalje prih.)

Dnevne vesti.

V Ljubljani. 3. septembra.

— **Shod v Mengšu.** Dne 30. avgusta sta bili v Mengšu kar dve zabavi hkrati. »Pri Jelenu« so imeli klerikalci svoj shod, v sosedni gostilni pa je imela Mengiška godba svojo veselico. Kje je bilo več poslušalcev in kje so se bolj zabavali, to menda ni teško nganiti. Na shodu je deželni odbornik g. Povše razpravljaj o gospodarskih stvareh. G. Povše je svetoval: Ne politikujmo preveč! Klerikalci so si njegov opomin vzeli tako k srcu, da so — glej sprejete resolucije, katerih je kar deset — politikovali o vseh mogočih in nemogočih rečeh, tudi o tacihi, katerih dr. Schweitzer, ki je imel pri tem politikovanju prvo besedo, prav nič ne razume. Največjo veselost obuja resolucija, s katero je shod protestiral zoper vmešavanje avstrijske vlade v prosto volitev papeža. Sicer zvonjenje po toči ne pomaga dosti ali dobro in lepo je vendar, da so tudi klerikalci, zbrani dne 30. avgusta v Mengšu »pri Jelenu« povedali, kakaga mnenja so glede pravice avstrijskega cesarja vložiti pri volitvi papeža svoj veto. Stvar s tem sicer še ni rešena,

brez dvoma pa bo mengiški protest znatno pripomogel, da se cesar več ne bo vtikal v volitev rimskega papeža. Radovedni smo le, če se je »pri Jelenu« povedalo, da je bil kardinal Puzyna, cerkveni knez svete rimske cerkve, tisti mož, ki je vložil veto v imenu avstrijskega cesarja? Če je postopanje vlade bilo tako, da so »pri Jelenu« zbrani katoličani protestirali, kaj naj se šele reče o kardinalu, o cerkvenem knezu, ki se da porablja za tako vmešavanje, za tako kršenje cerkvenih pravic? Vsaj pismeno nezaupnico bi mu bili morali dati. To pa se ni zgodilo, kajti dr. Schweitzer tudi tako nezaupnice ne sestavi zastoj, »pri Jelenu« zbrani katoličani pa so bili pač pripravljeni, glasovati za vse, kar se je hotelo, plačati pa niso hoteli ničesar prav po starokatoliškem načelu »Stavim ne — prisežem pa«. In tako se je zgodilo, da kardinal Puzyna ni dobil nezaupnice in najbrž nikdar ne izvede do 30. avgusta »pri Jelenu« v Mengšu zbrani katoličani protestirali proti avstrijskemu »vetu« pri papeževi volitvi in s tem tudi obsodili kardinala Puzyno kot nevrednega izdajalca katoliških pravic. In kar so v Mengšu »pri Jelenu« zbrani katoličani izrekli, to seveda drži, saj je njih sklep blagoslovil veliki modrijan dr. Schweitzer.

— **„Trutzbürg“ v Ljubljani.** V kazinskem salonu bo v nedeljo ustanovni shod društva nemških delavcev. To društvo se bo imenovalo »Trutzbürg« in bo pravzaprav podružnica zveze nemških delavcev »Germania«. Nemško delavsko društvo v Ljubljani je nekaj za predpust. Sklicatelj tega shoda in organizator nemških delavcev je tisti Karbel, ki tako rad lazi okrog slovenskih trgovcev in prosi, da mu dajo okna snaziti. Ker v Ljubljani ni toliko nemških delavcev, da bi zadostovali za eno omizje, so jih povabili od drugod. »Deutsche Wacht« javlja v današnji svoji številki, da se udeležijo shoda v kazini »der Cillier Deutsch-völkische Gehilfenverband in ansehnlicher Vertretung.«

— **Poročil se je danes gosp. Ivan Keber, trgovec v Ljubljani, z godč. Jelico Jesenko, kćerko trgovca in posestnika v Ljubljani.**

— **Ljubljanski „Sokol“** poleti v nedeljo, dne 6. t. m., če bo vreme ugodno, v Sotesko pri Sv. Jakobu ob Savi. Člani v društveni obleki se zbirajo ob polu 2. uri popoldne v telovadnici »Narodnega doma« in gredo peš skozi Vodmat in čez Brod; vračajo se pa skozi Črnuče.

— **Ljubljanski „Sokol“** praznuje, kakor že svoječasno naznanjeno, svojo 40letnico dne 27. sept. letos. To praznovanje naj se vrši v domačem krogu, tako se glasi svoječasni sklep; dočim se velika slavnost z vesokolskim izletom priredi prihodnje leto. Spored letošnjega praznovanja je v debelih črtah sledeči: Popoldne slavnostno zborovanje, opoludne skupni obed, popoldne javna telovadba in zvečer komers. Podrobnosti prijavimo pravočasno. Z ozirom na veliko drugoletno slavnost je umevno, da za letos ne računamo na korporativno udeležbo s strani društev, kakor tudi ne s strani izvenljubljanskega Sokolstva. Vsakdo pa naj bode dobro došel!

— **Slovensko akadem. fer. društvo „Sava“** naznanja, da se vrši v ponedeljek, dne 7. septembra ob 8. uri zvečer občni zbor v »Narodnem domu«. V torek, dne 8. septembra ob 10 uri popoldne bo zajutrek na vrtu restavracije g. Auerja v Wolfovih ulicah. Sodeluje ljubljanska društvena godba. Ob pol 12. uri vožnja starešin in članov po mestu, in sicer po sledečih ulicah: Wolfove, Prešernove, Šelenburgove ulice, Kongresni trg, Gosposke ulice, Turjaški trg, Beg. Stari trg, Mestni trg, Vodnikov trg, Fran Josipov most, Resljeva cesta, cesta na južni kolodvor, Dunajska cesta, Šelenburgove ulice, Kongresni trg in Wolfove ulice. Popoldne izlet na »Zelen hrib«, kjer bo svirala ljub. društvena godba.

— **Ubegli trgovec.** Josip Vokač, trgovec v Dvoru pri Žužemberku, je pobegnil, zapustivši znatno svoto dolgov. Oškodovane so v prvi vrsti ljubljanske tverke. Vokač se baje zadržuje sedaj v Parizu.

— **Dovoljenje za rudosledbo** je dal c. kr. rudarski urad v Ljubljani gg. Franu Langerju vit. Podgor. graščaku in dež. poslancu, in Jos. Langerju vit. Podgor. in Br. ljinu pri Novem mestu za politična okraja Krško in Novo mesto.

— **Kamniški salonski orkester** priredi v zdravilišču 5. septembra v slovo gostom koncertu Vapored: 1. »Svatebna koračnica« Mendelssohn Bartholdy. 2. Overture po slovenskih napevih, A. F. Titbe. 3. »Triglavske rože«, valček, V. Parma. 4. »Rokoko«, gavota, V. Aletter. 5. »Kovačnica v logu«, značilni komad, R. Eilenberg. 6. »Vhod za gladiatorje«, sprevedna koračnica J. Fučik. 7. »Fata morgana«, potpuri A. Vanček. 8. »Kresničica«, idila K. Linke. 9. »Ob neapolskem zaplivu«, valček, A. Guardia. 10. »Cesare Fran Josipe, koračnica, K. Pichler. Po koncertu koračnoli korzo. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina 60 plinarjev. Restavracijo oskrbuje t. večer g. Peter Žirovnik.

— **V Gorje!** V nedeljo 6. t. m. priredi gasilno društvo v Gorjah veliko vrtno veselico. V ta namen bode ves veselični prostor spremenjen v romantični gozd na »Pokluki«. V njem nahajala se bode lična gozdarška kočja »Pri mrzlem studencu«, kjer se bode gostom postreglo zelo dobro planinsko pijačo. Pot peljala bode tudi v »Pokluku luknjo« in v dobro znanemu »Figovcu«. Razun tega bode nebroj drugih zabav in interesantnosti. Posebno omeniti ne moramo, da bode pri veselici sodeloval tudi slavni blejski zbor bralnega društva. Izletnikom iz Ljubljane se nudi krasna prilika dobro zabavati se v pravi, pošteni gorjanski družbi. Z opoldanskim vlakom se lahko popelje do Javornika od tod čez romantično »Vintgar« v prijazne »Gorje«, kjer bode gotovo vsak dobro došel in dobro postrežen.

— **Tabor pri Podbrezju** je bil pred kratkim prizorišče velikega požara, ki je povzročil precejšnjo škodo. Zavarovalnice so kulantno in hitro izplačale zavarovalne svote — razen zavarovalnice »Franco-Hongroise«. Pri tej je bil zavarovan kajžar Janez Pavlin za 1100 gld. »Franco Hongroise« je dala škodo že dvakrat ceniti in ponuja Pavlinu samo 646 gld., dasi je škoda veliko večja.

— **Požar.** Posestnik Fran Zagorec iz sv. Petra pri Novem mestu je šel 25. p. m. s svojo ženo na sejem v Rudolfovo. Doma je pustil svojega 11letnega sina Ivana z naročilom, da naj pazi, da ne bo pošel ogenj pod kotlom, kjer se je kuhala krma za svinje. Ker je deček pod kotlom preveč zakuril, so se unele saje in nastal je požar, ki je upepelil Zagorčovo hišo, kočjo Marije Trkajev in vinsko zidnico sosedu Matije Jermana. Škoda se ceni na okroglih 1840 K. Poslopja so bila zavarovana za 1460 K. Kakor če čuje, je Zagorec nalašč svojemu sinu zapovedal, naj močno zakuri, da bi razpala hiša zgorela in bi si potem on z zavarovalnino sezidal novo.

— **Izpred poročnega sodišča v Ljubljani.** V tajni razpravi je bil 60 let stari rudarski strugar v pokoju Albin Wruss iz Spodnje Idrije zaradi hudodelstev spolskega posipjenja in oskrumbe obsojen na 7 let težke ječe poostrene mesečno s postom; obsojeni je takoj kazen nastopil. — Simen Peitler, 18 let star, mesarski pomočnik na Savi, se je imel zagovarjati zaradi hudodelstva uboja. V noči od 2. na 3. rožnika t. l. vračal se je iz jeseniške kolodvorske restavracije v spremstvu krojaškega pomočnika Alojzija Bozja in mesarskega vajenca Frana Vauknika proti svojemu domu. Nasproti jim pride tovarniški delavec Jožef Stare, in ker je po cesti pel in vriskal, ga ti trije ustavijo. Bozja mu izbije klobuk raz glavo in ga pahne po tleh, nato gaše Vauhnik udari z jeklenim mesarskim brusilom po životu. Ker je Stare na tleh z nogami se braneč Peitlerja v noge sunil, zabodel ga je ta vsled tega razjarjen skozi desne zgornje lehti v desno pazdušno duplino; po preteku 24 dni je okvarjenec vsled tega umrl. Obdolženec ne taji dejanja in porotniki se krivdo reku pritrtili. Sodišče ga je nato na 3½. leta težke ječe obsodilo, katero kazen je Peitler brez ugovora takoj nastopil.

— **Prošnja.** »Kmetijsko društvo Lešnica in okolica« pri Ormožu si snuje društveno narodno knjižnico. Mlado, od aprila t. l. delujoče društvo — katero se edino le s kmetijstvom bavi — šteje do danes blizu 200 udov. Sedanje denarno stanje je seveda še prav slabo. (Društvo si je med drugim s primerno velikimi stroški nasadilo svoj lasten ameriški matičnjak). — Obračamo se torej do Vas, p. n. rojaki, z uljudno prošnjo: podpirajte nas! — Podarite društvu knjig in časopisov gospodarske ali podučilne vsebine ali podpirajte nas z denarnimi doneski. (Prejem blagohotno poslanih daril se bo potrdil v naših časopisih). Na zdar! — Za »Kmetijsko društvo Lešnica in okolica« pri Ormožu: — Fr. Vabič, tačasni predsednik.

— **Telovadno društvo „Sokol“** v Postojni priredi v nedeljo 6. t. m. popoldanski pešizlet z godbo na Ravberkomando, kjer se izvrši potem prosta zabava z godbo, ki jo vodi Janca itd. Zbirališče pri br. Vabi. Vragi. Odhod točno ob pol 4. uri. Vabi. Vse najljubše druga bratska društva in njih cenjene rodbine k udeležbi. Za sveže pivo in mrzla jedila boče najbolje skrbjeno. Gostje dobrodošli!

— **Nesreča v bohinjškem predoru.** Pri vrtanju bohinjškega predora se je zgodila 29. p. m. velika nesreča. Rov, kojega so delavci zaprti, da bi razstrelili neko kame-nito plast, se ni hotel vneti in eksplodirati. Zato so delavci vstopili v ro-v velik sveder in svarilo. Ob 11. uri ponoči sta na istem mestu nastopila od Anton Gombas in Mijat Posko-rič. Prišedši mimo rova sta mislila, da tiči v njem sveder zbog tega, ker se ni dovolj globoko zavrtal, in sta se takoj pripravila k delu. Komaj pa je Poskovič prvič udaril na sveder, se je rov vnel in razpočil, vsled česar sta bila oba de-lavca hudo ranjena. Prenesli so ju v bolnišnico.

— **Baklonosec posebne vrste.** Ko so vojniki posilnemoi napravili tle dni bakljado v slovo bivšemu in v čast novemu županu, nosil je balon v vrsti oblatnih „ferfantov“ tudi učitelj na slovenski šoli ! gosp. Božidar Mahorčič!!

— **Obrekovalci učiteljs-tva.** V Ljutomeru sta tožila neki Martin in Ana Lah nadučitelja iz Cenzanjevcev, Franca Schnei-derja, da je njuno hčer do krvi pretepel. Nič ni pomagalo nadučitel-jevo zagovarjanje, sodnik ga je ob-odil na 20 K globe in 10 K od-škodnine. Pozneje je Lah pripovedo-vala, da je le zato nadučitelja ova-dila, ker je bila na njegovo tožbo svoječasnno obsojena na 10 K. Nad-učitelj Schneider je dal javno raz-glasiti, da plača 10 K tistemu, ki dokaže, kdo je vendar deklico pretepel. In oglasila se je — toži-teljica Ana Lah ter povedala, da je sama hčer tako hudo pretepla. Do-bila je res 10 K, ob enem pa je državni pravdnik začel proti zakons-ka dva preiskavo zaradi krive prisige. Nadučitelj Schneider je bil seveda oproščen.

— **Služaj Bratuša.** Kakor smo že včeraj poročali, je sodišče medvomno dognalo, da je v Novem mestu prijeta Ivana Bratuša zares prava hči zakonskih Bratuš. Nemški listi, ki so svoje dni to zadevo s slastjo fruktilirali v to, da so na nečuden način blatili celi slovenski narod, niso prav nič zadovoljni, da je ta stvar stopila v tako senzacijski stadij in da se bo de najbrže že v kratkem pokazalo, da so vsi oni dogodki, katere so Nemci s tolikim zadovoljstvom izrabili, da osra-mote Slovence, neresnični in da ne odgovarjajo istinitim dogodkom. Zato že sedaj trde, da si je Bratuša vse ene grozovitosti o umoru svoje hčerke prosto izmislil, samo zbog tega, da bi bil v zaporu za vse življenje pre-skrbljen in da bi mu ne bilo treba delati. Nam pa, ki nas ne vodi v tej zadevi nobena pristranost, kakor Nemce, se zdi verjetnejše, da si je Bratuša one fantastične dogodke iz-mislil, ker je bolan na umu. V tem našem mnenju pa nas zlasti še podpira okolnost, da je že prvotna preiskava dognala, da je Bratuša vsled čitanja indijanskih in drugih grozoplnih povesti svojo fantazijo toli razgrel in žive toli razburil, da se je vedel kakor docela abnormalen. Ali niso to znaki, da mož ni popolnoma pri zdravi pameti? Sicer pa denimo, da bi si Bratuša zares vse izmislil zbog tega, da bi bil do smrti v zaporu preskrbljen, ali že ne znači to dejstvo samo, da mož ne more biti duševno norma-len?

— **K protestantizmu je prestopila** v Celovcu 77letna vdova železniškega nadzornika, Ka-rolina Jahne. Da tako stari ljudje zapuščajó vero svojih očetov, mora biti veliko nezadovoljstvo s ka-toliško cerkvijo in njenimi služabniki.

— **Somi v morskem za-livu pri Poreču.** V bližini Poreča se že dlje časa nahaja več somov, ne da bi se bilo še do sedaj posrečilo, jih ujeti. Pretekli terek pa se je ve-liki morski som zapletel v mreže, ki so bile nastavljene sardelam. Ribiči so soma spravili na suho in ga odpo-slali v Trst.

— **Velika vrtna veselica.** Društvena godba priredi prihodno nedeljo 6. septembra t. l. ob treh popoldne na Koslerjevem vrtu korist društveni blagajni veliko vrtno veselico, pri kateri sodeluje pevsko društvo „Ljubljana“. Spored-ka Godba, petje, koriantoli koro, šaljiva pošta. Zvečer se spusti zrakoplav in kaže umetniški ogenj. Po veselici prosta zabava in ples. Vstopnina 40 dinarjev za osebo. Otroci do 10 let vstopnine prosti. Ker se godbeni

odbor trudi, da ustreza godba po možnosti zahtevam občinstva, je umestno, da se te veselice udeleži v obilnem številu.

— **Tujci v Ljubljani.** Meseca avgusta t. l. je došlo v Ljubljano 2809 tujcev (484 več kot prejšnji mesec). Od teh se jih je nastanilo v hotelu: pri »Slonu« 875, pri Maliču 521, pri »Lloyd« 359, pri »Južnem kolodvoru 192, pri »Avstrijskem ce-sarju« 178, pri »Štrklju« 115, pri »Grajzarju« 60, pri »Bavarskem dvoru« 51, v drugih gostilnah in prenočiščih 459. — Tujcev iz vnanjih držav je bilo 237, med temi 3 An-gleži, 1 Japonec in 5 Rusov.

— **Delovanje rešilne po-staje v preteklem mesecu.** Rešilna postaja je meseca avgusta 1903 intervenirala 41 krat, in sicer pri 25 moških in pri 16 ženskah. Slučaji so bili nastopni: 15 obolelosti in oslabelosti, 1 onesveščenje, 1 epi-leptični popadek, 2 kapi, 1 težak po-rod, 2 zlomljeni rok, 3 zlomljena nog, 1 raztrganje s strojem, 3 po-škodbe vled padcev, 2 zblaznelosti, 10 transportov bolnikov. Opomnja: Dugaja se, da se pri zblaznelostih stranke zatekajo naravnost k rešilni postaji, kar ovira poslovanje. Če kdo oboli na umu ali zblazni, je stranki pred vsem preskrbeti s pričevali po-licijskega zdravnika ter izposlovati sprejem v bolnico ali blaznico pri dotičnem primariju, sicer rešilna postaja pacijentov po svojih določilih ne sme sprejeti.

— **Meteor. mesečni pre-gled.** Minoli mesec veliki srpan je bil vroč in ne presuh. — Opazovanja na topolmeru dadó povprek v Celi-jevih stajah: ob sedmih jutraj 14.5°, ob dveh popoldne 24.6°, ob devetih zvečer 18.6°, tako da znaša srednja temperatura tega meseca 19.3°, za 0.6° nad normalom. — Opazovanja na tlakomeru dadó 736.5 mm kot srednji zračni tlak, za 0.5 mm nad normalom. — Mokrih dni bilo je 8, padlo je pa 66.2 mm dežja. — Južni in severni vetrovi so se jednako merno vrtili.

— **Hrvatske vesti.** Gene-ral Gjuro Tomić, rodoljubljen Hrvat, je v pokojen in mu je cesar tem povodom podelil viteški križ Leopoldovega reda. — Zopet ob-sojene hrvatske žrtve. V so-boto je bila v Ogulinu obravnava radi fužinskih izgradov. Obtoženih je bilo 63 oseb, med njimi tudi mlada navdušena Hrvatica gospica Danica Budiselić. Sodišče je spoznalo vse obtožence, kar je na Hrvatskem že samo ob sebi umevno, krivim in jih obsodilo v ječo od 1 mesca do 3 dni. Gospica Danica Budiselić je dobila najstrožjo kazn — mesec dni strogega za-pora. — Hrvatska gimnazija v Zadru. Tudi Hrvati so se le po dolgem vojevanju izposlovali svojo gimnazijo v Zadru, dasi tvorijo v Dalmaciji skoro devetdesetinsko ve-čino prebivalstva. Z letošnjim šol-skim letom se na tem zavodu od-pre 7. razred, da bo torej s prihod-njim letom gimnazija že popolna. Zdrskim Lahonom je seveda ta hr-vatska šola huda tren v peti. — »Zmaj bosanski«. V Gradačcu v Bosni je 23. p. m. umrl Hadži-beg Gradaščević iz sloveče ro-dbine Huseina bega Gradaščevića, kateri je bil obče znan pod imenom »Zmaj bosanski«. Pokojnik je bil, dasi mohamedanec, velik prijatelj napredka in prosveta ter se je s ponosom vedno čutil Hrvata. — Podpredsednik dalmatin-skega dež. zbora odstopil. Josip vitez Kubišić, ki je kot za-upnik srbske stranke bil namestnik dež. glavarja v Dalmaciji, je, kakor poroča »Dubrovnik«, svoje dostojan-stvo odložil. Ali je to storil iz poli-tičnih nagibov, se ne ve. — Evge-nij Kumišić izstopil iz »Matice Hrvatske«. Predsednik čiste stranke prava in znani književnik Evgenij Kumišić je prijavil pred-sedniku »Matice Hrvatske« dr. Gjuro Arnoldu, da je izstopil iz od-bora »Matice« in sicer radi mati-čnega tajnika dr. Ant. Radića, s ka-terim je Kumišić radi svoje kandi-dature v Zlataru prišel v najhujše osebno nasprotje. — Pri poroki je ustretil iz nepredvidnosti v Velikem vrhu pri Karlovcu mladenič Peter Bratina gosta Antona Petrino. — Ko-pališče Krapina-Topolice je obiskalo do 29. avgusta 3759 oseb. — Bolgarski uradniki v Za-grebu. V hrvatski stolici se mudita bančni uradnik Conev in sekojski šef v finančnem ministristvu Jordan Ivanov, da proučita poslovanje k. fi-nančnega ravnanstva. — Blaho Vukovac je odpotoval iz Zagreba na Dunaj, da dovrši portrait nadvoj-Leop. voda Salvatorja. Sprvo sliko je bil nadvojvoda jako zadovoljen in je podaril umetniku krasno tabačnico s svojim imenom. — Roko odrezal je stroj za rezanje drv 16letnemu Štefanu Galoviću v Rugvici. — Geologi v Bosni. 70 geologov

je dospelo v Brčko, odkoder bodo prepotovali vso Bosno in Hercego-vino. — Hrvatski junak na Ki-tajskem. Pred nekaj dnevi se je vrnil na svoj dom krmilar Stefan Bašljan. Bril se je tako hrabro na Kitajskem, da ga je cesar odlikoval z zlato kolajno za hrabrost, belgijski kralj pa z zaslužnim križcem. Bašljan je kmetski sin in bo tudi sedaj po-magal starišem pri gospodarstvu. — Spremembe pri vladi. Na mesto Tomašićevo bo imenovan hrvatskim ministrom vel. župan iz Požege dr. Nikola Jurković. Na njegovo mesto pa pride sedanj zagrebški podžupan Fodorczy. Banški svetnik Štrbac in predstoja K Klein sta prosila za vpokojitev. Na mesto prvega pride vel. župan v Osijeku pl. Chavraj, na mesto Kleina pa podpredsednik ban-skega stola Vi. Mažuranić. Vel. žu-pan Budisavljević, ki slušbuje že 40 let, ostane še nadalje v službi. — Vročina v Dubrovniku. Valed hude vročine pojavile so se v Du-brovniku bolezn. Posebno hudo razsajajo ošpice, na katerih jih je že nekaj umrlo. — Krst v hrvat-skem jeziku. Neki delavec v Hvaru je naprosil župnika, naj mu hrvatski krsti otroka. Ker župnik ni hotel temu ugoditi, obrnil se je na škofa, ki je zadevo rešil ugodno za delavca. — Novi zdravilni vre-lec. Na Čergalištu pri Varcar Vakufu v Bosni so baje našli nov zdravilni vrelec, kateremu odnotni prebivalci pripisujejo veliko zdravilno moč.

— **Najnovejše novice.** Ibsen je telesno nekoliko ozdravil, a duh mu je začel pešati ter skoraj nikogar več ne spozna, tudi govorica mu je nerazumna. — Ljubimska trage-dija s požarom. Na Dunaju je neki 27letni K. Schmidt streljal na svojo 26letno nevesto Stiekl, ker je oče branil zakon. Nevesta je le lahko ra-njena ter je mogla ubežati. Nato se je Schmidt streljal, pa se tudi neznan-til. Predno pa je prišla straža, je bilo stanovanje že v plamenu. — Ubil se je v Plznu okr. zdravnik dr. Bloch, ker so se splašili konji ter prevrnili voz. Tudi ostali dve osebi, ki sta se vozili z njim, sta smrtno ranjeni. — Častnik je ustrelil podčastnika po nepredvidnosti na strelišču v Weselu. — V zrako-plovu čez Alpe se pada te dni zrakoplovec Speltini s profesorjem dr. Maurerjem. Balon je 18 metrov visok ter tehta 1700 kg. — Krivi-burski polkovnik. Po švicci je predaval neki Burgher Henrik de Guensch o burski vojni ter se izdajal za burskega polkovnika. Nabiral je tudi mlodare za burske vdove in sirote. Neki župnik pa ga je razkrin-kal, da je večkrat kaznovani slepar-ter so ga zaprli. — Plini so umo-rili v Mostecu v rudniku dva de-lavca. — Pet oseb se je zastru-pilo z gobami v Brodyju. Bila je to rodbina uradnika Pakuszew-skega. — Medved je raztrgal štiri krave pri Vermiglis na Tirolskem. — Bernhard Lazare, francoski pisatelj, ki je prvi dokazal nedolžnost Dreyfusa, je umrl. — Nova strašna bolezen se je po-javila na Kubi. Podobna je kugi, toda zahteva še hitrejšo in gotovejšo smrt. Najhujše mori med rudarji. Po celem otoku vlada strah. — Komisija za saniranje sv. vavilavske poso-ilnice je zabredla sama v blato, kajti zmanjkalo ji je 50.000 kron. — Lastnega brata je ustrelil kmet Lukaas v Groszu blizu Arada, ker ga je zalotil v svojem sadnem vrtu. — 27 hiš je zgorelo v Še-besu na Ogrskem.

— **Papež — framason.** Du-najskemu listu »Zeit« piše neki ka-toliški duhovnik, da je po smrti pa-paže Lava XIII. nastal med katoli-škimi duhovniki strah, da bi postal papež celo kak prikrit »protozidare«. Kot tak ni bil na glasu nihče drugi kot papeški kandidat — Rampolla. V mnogokaterih samostanih so celo molili, naj bi Bog odvrnil od kato-liške cerkve nesrečo, da bi ne dobila Rampolla za papeža. Duhovniki niso niti pred kmeti prikrivali svoj strah, in prav pogosto je bilo slišati brumne kmete zdihovati: »Sedaj moramo po-sebno veliko moliti, da bomo dobili zopet katoliškega papeža«. Vkljub temu pa je šilil sv. Duh v Rampollo in le veto avstrijskega cesarja ga je pregnal. A sedaj se delajo klerikalci, kakor da bi se bila valed tega votoja zgodila katoliški cerkvi velika krivica ter protestujejo proti — svojemuo vlada-ru. V istini pa se jim je odvalil kamen s srca, da se je Rampollova izvolitev sploh prepredila. Toliko od-kritosrčnosti je pri vseh klerikalnih dejanjih.

— **Slavnostni sprejem — dr. Luegerja.** Kam je dovedel krščanske socijalec kult za nekatere fanatizirane voditelje, to dokazuje gla-silo dunajskih socialistov, ki je opiralo prihod angleškega kralja Edvarda na Dunaj in njegovo vožnjo s ce-sarjem v mesto sledeče: »Prebival-

stvo je pozdravljalo voz, v katerem sta se peljala cesar in kralj s kolo-dvora, s „hoch“ kliči. Ti kliči pa so se pomnožili, kar se je splošno opa-zilo in o čemer se je tudi govorilo, ko se je v enem naslednjih voz peljal skozi vrste župan dr. Lueger«. — Kaj cesar, kaj kralj, krščansko socijalni župan je dandanes predmet ovacij na Dunaju.

— **Tip novodobnega du-hovnika** je kaplan Joch v Potten-dorfu pri Dunajskem Novem mestu. Počenjal je v svoji fari take reči, kakor jih vidimo pri naših mladih duhovnikih; ko pa je njegova dela ožigosal neki list, je brž vložil tožbo. Urednik pa je bil obsojen le zaradi psovke »Pfaff«, vsa druga očitanja je dokazalo neštevilno prič. Kaplan je odšel iz porotne dvorane grozno razkrinkan ter mra plačati še vse stroške porotne obravnave. Skoraj cela občina je prišla pričati proti svojemuo duhovniku, ki je zasejal v poprej mirni občini toliko prepira, da se smrtno sovražijo celo člani iste rodbine. Ondotni župnik se je zdel namreč škofu premiren, zato mu je poslal omenjenega bojovitega kaplana, ki naj bi bil župnikov po-litcaj. Pri svojem prihodu je kaplan Joch sam izjavil napram obč. zdrav-niku: »Sedaj bo v Pottendorfu vihar, kajti nisem prišel, da prinesem mir, temuč meč.« Potem je začel svoje »versko« delo. Otrokom v šoli je razlagal 6 in 9 božjo zapoved na drobno ter napisal tudi o teh zapo-vedih otrokom za spoved podrobna vprašanja. Ustanovil je društvo za device in matere ter v njih ščuval proti svobodomiselnim očetom ozir. soprogom. Po hišah je hodil pre-iskavat, kaj se bere, pri trgovcu je celo konfisciral razglednice, ker mu niso ugajale. Vsaako leto je moral škofovemu odposlancu poročati, kaj je vse storil, kakšni časopisi se čitajo in kako politično prepričanje prevladuje v župniji. Pri sodišču se je skliceval, da so vsa njegova de-janja v smislu svete katoliške cerk-ve in naukov svetnika Liguorija. Dnunciral je tudi nekega govornika z zaupnega shoda zaradi razžaljenja nekega člana cesarske rodbine ter izjavil pri sodišču, da se je čutil v to poklicanega, češ, da smatra to, kar se tiče patriotizma in dinastične zvestobe tudi za stvarni del katoli-cizma. Toda vsa hilenje in zavijanje mu ni nič pomagalo.

— **Oporoka češkega rodo-ljuba.** V Pragi je umrl dramatični pisatelj Fran Ruth, ki je zapustil »Solski Matici« 50.000 kron. Celó ostalo premoženje je zapustil svoji hčeri, hoteliki Beneš, pod pogojem, da ohrani svoji rodbini vedno češki zna-čaj in da se otroci ne ponemčijo. Pri-stavil je: »Ako me moja hči in njen mož res ljubita, bodeta gotovo ugodila moji želji, ako pa ne, ne bodeta de-ležna mojega blagoslova in zadelo ju bo prokletstvo«. Nadalje je zapustil enemu vnuku in eni vnučinki po eno hišo v Pragi pod pogojem, da stopita v zakonsko zvezo le z dobrim češkim patriotom, oziroma patriotinjo. Vnučinki se je naravnost prepovedalo, da se ne sme poročiti z nobenim častnikom. Ako bi ne ubogali njegove zadnje želje, pripade tudi to premoženje »Solski Matici«.

— **Vsiljive ženske.** Ljubav nežnega spola za »dvobarvno suknjo« se je pokazala v Meissenu za časa 14-dnevne nastanitve vojakov v toliki meri, da jo moral prinesiti uradni list sledeči opomin: »Da se deklice in žene zelo zanimajo za vojaštvo, to pač ne more škodovati, samo ne sme to zanimanje preiti v nedostojno vsiljivost. Ravno včeraj se je šestokrat opažalo pri maršu na večžališče mlada dekleta, pri kojih vedenju bi bilo pač želiti precej več kreposti. Tiščale so celo v vojaške vrste ter so morale od častnikov pre-slišati sramotne opomine.«

— **Hvaležen mož.** V St. Louisu je nedavno umrl bogat človek, ki je zapustil nekemu Josiji Briggsu tisoč dolarjev. V oporoki je zapisane: »Ne morem mu pozabiti usluge ki mi jo je nekaj izkazal.« J. Briggs je svoječasnno oporočitelju ženo od-peljal.

— **Sleparje preslepil.** Neki Avgšburžan je potreboval denar. Ker je čital v nekem listu, da preskrbi neka pariška družba po ceni posojila obrnil se je pismeno na označeno tvrdko. Toda dobil je po pošti proti povzetju 5 frankov le veliko pismo z imeniki in naslovi bank, posojilnic in bogatašev. Seveda se je mož zelo jezil, a vkljub temu se je sleparski družbi zahvalil za nasvet ter pripomnil, da se za njene nasvete po celi Nemčiji ljudje sicer za-nimajo, a da nimajo vedno zaželjenih uspehov ve le on za vzrok. Ako mu pošljejo 10 frankov, pa jim sporoči svoj nasvet. In lakomna družba se je res usedla na limanice in mu poslala zahtevano nagrado. Prejemnik je družbi takoj tudi odposlal svoj nasvet: naj v bodoče ljudem, ki iščejo posojila, res k istemu pripomorejo, ne pa da z imeniki in naslovi sleparijo.

Književnost.

— **„Ljubljanski Zvon“.** Vsebinsa septembrskega zvezka: 1. M. P. Nataša: Spomini z Bleda. Pesmi. 2. Ivan Cankar: O prešah. Črtica. 3. Utva: Noč. Pesem. 4. A. Askerc: Dva izleta na Rusko. (Dalje prihodnjič.) 5. Fr. Strnad: Vaška slika. 6. V. S. Fedorov: Nič, ljubica, nič... Pesem. 7. Josip Dolinar: Trenotki iz učiteljskega življenja. 8. Dr. H. Dolencec: O gozdu in nekaterih njegovih ljudeh. (Dalje prih.) 9. V. Vesnin: Obljuba. Pesem. 10. Podlimbarski: Potresna povest. (Dalje prih.) 11. Lojz: Ostal je kras... Pesem. 12. Dr. Fr. Ilešič: O Napoleonovi Iliriji. 13. Književne novosti. M. P. Nataša: Zofka Kvedrova: Iz naših krajev. — Dr. Vidic: Slovenska Matica: Zbornik znanstvenih in poučnih spisov. (Konec prih.) — Ju-goslavenska akademija znanosti i umet-nosti. — Dr. Jos. Tominešek: Živko Bertič: Ženski udesi. — Ant. Dermota: Fran Milobar: Izbrana poglavja iz na-rodne gospodarstva. 14. Glasba. —oe—: Novi akordi. 15. Upodab-ljajoča umetnost. Zofka Kveder: Umetniške razstave v Pragi. (Konec.) 16. Dr. Simon Šubic Jr. —i—: Zna-meniti mrtveci. — J. W.: Nekaj statis-tike iz naših srednjih šol. —a—: Nova poljska opera.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 3. septembra. Cesar se je danes popoldne ob štirih od-peljal v Budimpešto, kjer ostane do dne 9. t. m.

Dunaj 3. septembra. Vsa pozornost političnih krogov je zo-pet obrnjena na Ogrsko, kjer se začno zopet jutri pogajanja za-stran rešitve ogrske krize. V du-najskih političnih krogih vlada prepričanje, da se v jezikov-nem oziru Madjarom popolnoma ugodí, da pa se jim ne ugodí v zadevah, ki se tičejo enotne organizacije armade.

Dunaj 3. septembra. Poslanec dr. Kathrein je sklical nemške klerikalne poslance na dan 17. t. m. na posvetovanje o aktuvalnih vojaških zadevah.

Dunaj 3. septembra. »Frem-denblatt« javlja, da so vse vesti »Zeit« o tajnih konferencah v voj-nem ministristvu in vse vesti bu-dimpeštanskemu »Hazanka« o vo-jajških pripravah na korist Ru-munske popolnoma izmišljene.

Dunaj 3. septembra. »N. W. Tagblatt« javlja, da je prezident gosposke zbornice, knez Windisch-grätz, v imenu vseh treh velikih strank te zbornice izročil Kör-berju spomenico, v kateri je re-čeno, da gosposka zbornica ne bi mogla več obravnavati o skup-nih zadevah, če ne ostane armada intaktno enotna.

Dunaj 3. septembra. Angleški kralj Edvard je danes ob 10 uri popoldne zapustil Dunaj. Cesar ga je spremljal na zapadni kolodvor, kjer sta se vladarja prav pristrčno poslovila.

Pariz 3. septembra. Prezident republike se je nenadoma vrnil z letovišča v Pariz. To se spravlja v zvezo s položajem v Macedo-niji, tembolj, ker je minister zu-nanjih del Delcassé v ministr-skem svetu predlagal, naj se v turških vodah mudeča se francoska eskadra pomnoži.

Gospodarstvo.

— **Mestna hranilnica v Novem mestu.** V mesecu avgustu 1903 je 233 strank vložilo 85.058 K 43 h, 77 strank vložilo 58.211 K 35 h, torej več vložilo 26.847 K 08 h, 3 strankam se je izplačalo hipoteč-nih posojil 6.650 K, 92 menic se je eskomptovalo za 22.310 K, stanje vlog 2.372.453 K, denarni promet 256.314 K 21 h. Vseh strank bilo je 752.

— **Mestna hranilnica v Kamniku.** V mesecu avgustu 1903 je 125 strank vložilo 28.072 K 22 h, 83 strank dvignilo 19.608 K 56 h, 5 strankam se je izplačalo posojil 9600 K, stanje hranilnih vlog 751.531 K 18 h, stanje hipotečnih posojil 549.689 K 36 h, denarni pro-met 87.204 K 53 h.

— **Mestna hranilnica v Kranju.** V mesecu avgustu 1903 je 345 strank vložilo 93.904 K 87 h, 316 strank dvignilo 97.985 K 11 h, 5 strankam se je izplačalo posojil 6.500 K, stanje hranilnih vlog 3.130.079 K 09 h, stanje posojil 1.928.570 K 30 h, denarni promet 253.562 K 80 h.

Svetovnoznane

„Etoile“-mape

Nepokončljive! Nikaka peresna sestava!
Locnji so nevničljivi,
se ne dajo upogniti, ne obrniti.

Veliko boljše od Shannon-map.
Vključ temu enaka cena.

Zunanja oblika in velikost odprtin kakor pri Shannon-mapah, zato nikako motenje (2088) upeljane sistema. b (3)

Zaloga: Josip Stern, Dunaj,
IV/1, Margarethenstrasse 44.

Specialna trgovina za popolno pisarniško opremo.
Cenik zastoj. — Dobiva se v vseh trgovinah s pisarniški potrebščinami.

Gleichenberški Konstantin-vrelec
Ema-vrelec

staroizkušena pri katarnih boleznih v dihalniku in pri prebavljanju.

Slana voda, narejena iz Konstantin-ivanov studenec, bogata ogljikove kisline, najboljša naravna mineralna voda pri boleznih prebavnih organov, kakor katar v želodcu in čreveh, pri bolečinah v mehuru, kakor pesek in prod, pri gorečici i. t. d. (1062-3)

Dobiva se v vseh trgovinah s mineralnimi vodami in pri ravnateljstvu studencev v Gleichenbergu (Štaj.).

Umri so v Ljubljani:

Dne 29. avgusta: Ivana Žurbi, čevljar-jeva hči, 5 mesecev, Opekarska cesta št. 8, črevesni katar.

Dne 30. avgusta: Peter Čepin, kroja-čev sin, 1 mesec, Florjanske ulice št. 18, Entero catarrh. — Mihaela Očepk, pazni-kova hči, 7 mes., Tržaška cesta št. 23, Ca-tarrh gastro intestini.

Dne 31. avgusta: Gregor Žerjav, umir.-c. kr. sodnik, 73 let, Strni pot št. 4, osta-relost in nahuha.

Dne 1. septembra: Fran Kovač, delav-čev sin, 1 dan, Gradišče št. 3, življenske slabosti. — Edvard Klovár, črkostavčev sin, 4½ mes., sv. Petra cesta št. 55, Entero catarrh. — Amalija Zalokar, posestnikova hči, 2 mes., Florjanske ulice št. 31, Gastro intestinalis. — Viktor Pozaršek, delavčev sin, 2 mes., Tržaška cesta št. 24, črevesni katar.

Borzna poročila.

Ljubljanska

„Kreditna banka“ v Ljubljani.

Uradni kurzi dunaj. borze 3. septembra 1903.

Salobeni papirji.	Denar	Biago
4½% majeva renta . . .	100 05	100 25
4½% srobrna renta . . .	100 —	100 20
4½% avstr. krona renta . . .	100 50	100 70
4½% „zlata“ . . .	120 40	120 60
4½% ogrska krona . . .	98 20	98 40
4½% „zlata“ . . .	118 90	119 10
4½% posojilo dežele Kranjske . . .	99 75	100 75
4½% posojilo mesta Spiljeta . . .	100 —	—
4½% „boe-herc. žel. pos. 1902“ . . .	100 50	101 40
4½% češka dež. banka k. o. . .	99 70	99 90
4½% „zast. pis. gal. d. hip. b.“ . . .	99 60	99 90
4½% „pešt. kom. k. o. z 10% pr.“ . . .	101 —	101 70
4½% „zast. pis. Innerst. hr.“ . . .	101 —	102 —
4½% „ogr. centr. deželne hranilnice“ . . .	100 25	101 25
4½% „zast. pis. ogr. hip. b.“ . . .	100 —	100 60
4½% „obl. ogr. lokalne že- leznice d. dr.“ . . .	100 —	101 —
4½% „češke ind. banke“ . . .	100 25	101 25
4½% „prior. Trst-Poreč lok. žel.“ . . .	98 50	99 50
4½% „dolenjskih železnic“ . . .	99 50	99 75
4½% „juž. žel. kup. 1/4, 1/2“ . . .	304 —	304 75
4½% „av. pos. za žel. p. o.“ . . .	100 —	101 —
Srečke.		
Srečke od leta 1854 . . .	170 —	179 —
„ „ 1860 1/2 . . .	183 —	184 50
„ „ 1864 . . .	247 —	251 —
„ tizske . . .	155 25	157 25
„ zemlj. kred. I. emisije . . .	287 —	292 —
„ II. . .	278 50	283 50
„ ogrske hip. banke . . .	260 —	266 —
„ srbške 3 frs. 100 — . . .	87 50	89 50
„ turške . . .	115 40	116 40
Basilika		
Kreditne . . .	18 75	19 75
Inomoške . . .	436 —	441 —
Krakovske . . .	83 —	87 —
Ljubljanske . . .	79 —	83 —
Avstr. rud. križa . . .	71 —	75 —
Ogr. . .	53 50	54 50
Rudolfove . . .	26 25	27 25
Salcburške . . .	68 —	72 —
Dunajske kom. . .	77 —	81 —
„ Delnice . . .	471 —	477 —
Valute.		
Južne železnice . . .	80 —	81 —
Državne železnice . . .	651 —	652 —
Avstro-ogrsko bančne del. . .	1582 —	1591 —
Avstr. kreditne banke . . .	644 50	645 50
Ogrske . . .	720 —	722 —
Živnostenske . . .	250 50	251 50
Premogokop v Mostu (Brux) . . .	646 —	666 —
Alpirske montan . . .	363 50	364 50
Praške želez. ind. dr. . .	1660 —	1664 —
Rima-Murányi . . .	455 —	456 —
Trboveljske prem. družbe . . .	379 —	380 —
Avstr. orožne tovr. družbe . . .	355 —	358 —
Češke sladkorne družbe . . .	148 —	150 —
Valute.		
G. kr. cekin . . .	11 37	11 42
90 franki . . .	19 04	19 06
80 marke . . .	23 48	23 54
Sovoreigns . . .	23 93	24 —
Marke . . .	117 30	117 45
Laški bankovci . . .	95 10	95 30
Rubli . . .	253 25	251 25
Dolarji . . .	4 64	—

Žitne cene v Budimpešti.

dne 3. septembra 1903.

Termia.

	za 50 kg	K 5 46
Pšenica za oktober . . .	50	7 73
Rž „ „ „ „ . . .	50	6 23
„ „ „ „ . . .	50	6 50
Koruzza „ „ „ „ . . .	50	6 19
Oves „ „ „ „ . . .	50	5 37

Efektiv.
Vzdržno.

Pijte vsak dan pri vinu, mleku, sokovih rogaški „Tempel-vrelec“

in koristil vam bo ne samo kot prijetno žejka, poživljajoča pijača, ampak tudi s svojim dietetičnim učinkom, ki se kaže v dobrem teku, lahkem prebavljanju in rednem razkrajanju snovi. (2271)

Meteorološko poročilo.

Vidna nad morjem 2082. Srednji srčni tlak 750 0 mm.

Sept.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v °C	Večovi	Nebo
2. 9. zv.	741 1	19 2	sl. svzhod	jasno	
3. 7. zj.	741 3	12 0	sl. svzhod	megla	
2. 2. pop.	740 6	26 2	sr. jvzhod	jasno	

Srednja včerašnja temperatura 19 8°, normale: 16 7°. Mokrina v 24 urah: 0 0 mm.

Potrjim srcem javljam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest o smrti naše preljube soproge, ozirno a matere, stare matere, sestre, tete in tašče, gospe

Antonije Pöschl

ki je po mučni bolezni v 64 letu svoje dobe v torek, dne 1. septembra t. l., ob 11. uri ponoči mirno v Gospodu zaspala.

Truplo predrage pokojnice bode se v četrtek, dne 3. septembra, ob 4. uri popoldan v hiši žalosti, Predine ulice št. 3. svečano blagoslovilo in potem na pokopališču pri sv. Kristofu položilo k počitku.

Pokojnico priporočamo v pobožno molitev. (2266)

Ljubljana, 2. septembra 1903.

Žalujoči ostali.

(Posebne parte se ne bodo izdajale.)

Ces. kr. avstrijske državne železnice.

C. kr. ravnateljstvo drž. železnice v Bejaku.

Invod iz voznega reda.

veljaven od dne 1. maja 1903. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. Praga bez Trbiš. Ob 12. uri 24 m ponoči osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, Ljubno, čez Selzthal v Augsee, Solnograd, čez Klein-Reifling v Steyr, v Linc na Dunaj via Amstetten. — Ob 5. uri zj. osonni vlak v Trbiž od 1. julija do 15. septembra ob nedeljah in praznikih. — Ob 7. uri 5 m zjutraj osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj, čez Selzthal v Solnograd, Inomost, čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budjevice, Plzen, Marijine vare, Heb, Francove vare, Prago, Lipsko, čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 51 m dopoldne osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 1. uri 40 min. popoldne osonni vlak v Lesce-Bled, samo ob nedeljah in praznikih od 31. maja. — Ob 3. uri 56 m popoldne osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Monakovo, Ljubno, čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bre-genc, Curih, Genevo, Pariz, čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budjevice, Plzen, Marijine vare, Heb, Francove vare, Karlove vare, Prago (direktni voz I in II. razr.), Lipsko, na Dunaj čez Amstetten. — Ob 10. uri ponoči osonni vlak v Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Inomost, Monakovo. (Direktni vozovi I in II. razreda.) — Praga v Novo mesto in v Kočevje. Osonni vlaki: Ob 7. uri 17 m zjutraj v Novomesto, Straža, Toplice, Kočevje, ob 1. uri 5 m popoldne istotako, ob 7. uri 8 m zvečer v Novo mesto, Kočevje. Prihod v Ljubljano juž. kol. Praga iz Trbiža. Ob 3. uri 25 m zjutraj osonni vlak z Dunaja čez Amstetten, Mo-nakovo, Inomost (direktni vozovi I in II. razreda), Franzensfeste, Solnograd, Linc, Steyr, Ljubno, Celovec, Beljak. — Ob 7. uri 12 m zjutraj osonni vlak iz Trbiža. — Ob 11. uri 16 m dopoldne osonni vlak z Dunaja čez Amstetten, Prago (direktni vozovi I in II. razr.), Karlove vare, Heb, Marijine vare, Plzen, Budjevice, Solnograd, Linc, Steyr, Pariz, Genevo, Curih, Bregenc, Inomost, Zell ob jezeru, Lend-Gastein, Ljubno, Celovec, St. Mohor, Pontabel. — Ob 4. uri 44 m popoldne osonni vlak z Dunaja, Ljubna, Selzthala, Beljaka, Celovca, Monakovega, Inomosta, Franzensfesta, Pontabla. — Ob 8. uri 51 m zvečer osonni vlak z Dunaja, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabla čez Selzthal iz Inomosta, čez Klein-Reifling iz Steyr, Linc, Budjevice, Plzen, Marijinih varov, Heba, Francovih varov, Prago, Lipskega. — Ob 8. uri 38 m zvečer osonni vlak iz Lesce-Bled samo ob nedeljah in praz-nikih od 31. maja. — Ob 10. uri 43 m ponoči osonni vlak iz Trbiža od 1. julija do 15. septembra, ob nedeljah in praznikih. — Praga iz Novega mesta in Kočevja. Osonni vlaki: Ob 8. uri 44 m zj. iz Novega mesta in Kočevja, ob 2. uri 32 m popoldne iz Straže, Toplice, Novega mesta, Kočevja in ob 8. uri 35 m zvečer istotako. — Odhod iz Ljubljane drž. kol. v Zamilik. Mešani vlaki: Ob 7. uri 28 m zjutraj, ob 2. uri 5 m popoldne, ob 7. uri 10 m in ob 10. uri 45 m ponoči samo ob nedeljah in praznikih. — Prihod v Ljubljano drž. kol. iz Zamilika. Mešani vlaki: Ob 6. uri 49 m zjutraj, ob 11. uri 6 m dopoldne, ob 6. uri 10 m in ob 9. uri 55 m zvečer samo ob nedeljah in praznikih. (1719)

Naznanilo.

Iz bivše konkurzne mase (2156-5)

pri „Amerikancu“

zaostala moda, zaloga manufakturnega blaga, se je prepeljalala dne 20. avgusta t. l.

iz Starega trga

na Dunajsko cesto št. 20

vis-a-vis kavarne „Evropa“

in se bode tam prodajala po ceni nepreklicno do najdalje 1. novembra 1903.

„LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA“

Akcijski kapital K 1.000.000.—
Kupuje in prodaja
vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunalnih obligacij, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.
Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

v Ljubljani, Špitalske ulice šte. 2.
Zamenjava in ekskomptuje
izrečane vrednostne papirje in
vnučuje zapale kupone.
Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavejce.
Ekskompt in inkasno menic. Borzna naročila.

Podružnica v SPLJETU.
Denarne vloge sprejema
v tekočem računu ali na vožne knjižice proti
ugodnim obrestim. Vložen denar obrestuje od
dne vloge do dne vzdiga. (2975-114)
Promet s čeki in nakaznicami.

Deske

borovčeve, v večjem številu, se prodajo.

Ogleda se lahko v Rakovniku št. 3 pri Medvodah. (2250-2)

Muhe so zopet sitne!

Edina, vsaki zahtevi zadostna pri-prava za uničenje teh škodljivcev je ameriški

„Tanglefoot“.

En sam list jih vjame in obdrži do 2000. Dobi se v vseh trgovinah po 10 vinarjev list. (11-200)

Glavna zaloga za Kranjsko:
Edmund Kavčič
v Ljubljani.

Triumph-štedilna ognjišča

za gospodinj-stva, ekono-mije i. t. dr. v vsakršni iz-peljavi. Ze 30 let so najboljše priznana. Pri-znana tudi kot najboljše in naj-trpežnejše izdelke. Največja prihranitev goriva. Specialiteta: Štedilna ognjišča za hotele, gostilne, restavracije, kavarne i. dr. Ceniki in proračuni na razpolago. Glavni katalog franko proti doposlani znamki. (852-46)

Tbarna za štedilna ognjišča „Triumph“
S. Goldschmidt & sin
Wels 18, Goranje Avstrijsko.

Sprejmeta se dva dijaka

iz boljših rodbin blizu šol. Na raz-polago je glasovir.

Naslov pove upravništvo »Slov. Naroda«.

Absolventinja

trgovskega tečaja z dobrimi spricvali išče službe kot kom-ptoaristinja.

Naslov pove upravništvo »Slov. Naroda«.

Janeza Jrdine zbranih spisov

je pravkar izšla prva knjiga:

Bahovi huzarji in Iliri.

Prezanimiva epizoda iz južno-slovanske zgodovine.

Knjiga, važna za vsakega za-vednega Slovenca.

Cena 4 3—, po pošti 4 3 20.

Založil L. Schwentner
v Ljubljani. (166)

Nov živinski semenj v Ilirski Bistrici

vršil se bo

dne 14. septembra t. l.

Dovoljena sta dva nova semnja, ki se bodeta vršila vsako leto, in sicer I prvi ponedeljek meseca junija. II. prvi ponedeljek po Malem Šmarnu. (2202-2)

Županstvo Ilirska Bistrica na Notranjskem.

Novo izboljšani gramofoni

(5) z zvočnim locnjem in varstveno skrinjico. (2138)

Najvišja spopolnitev! Zelo priljubljen pri društvih in zasebnikih.

Gramofon-avtomat za gostilni-čarje.

Igra samo, če se denar vrže notri.

Prodaja na obroke!
Velika zaloga najnovejših plošč.
Zamena starih plošč.

Rudolf Weber, urar
Ljubljana, Stari trg št. 16.

Naročila na zunan se izvrše povratno pošto. (2243-2)

Žaga v zakup!

Enostavna žaga v Stari Fužini (v Bohinju), last verskega zaklada kranjskega, daje se vnovič za čas od 1. novembra 1903 do konca oktobra 1906 v zakup.

Pismene ponudbe vročiti je najdalje do sobote, dne 19. septembra t. l. opoldne pri podpisnem oskrbništvu, pri katerem se izvedo zakupni pogoji.

Ponudbe opremljati je s kolekom za eno krono.

Znesek ponudene letne zakupnine pisan mora biti s številkami in z besedami.

Ponudbe podpisane morajo biti po ponudniku, kateri ima navesti svoj stan in svoje bivališče s hišno številko vred.

C. kr. oskrbnišтво gozdov in domen v Radovljici
dne 30. avgusta 1903.

C. kr. gozdni in domenski oskrbnik:
Pirker.